

Закінчення іменників III відміни в орудному відмінку

До третьої відміни належать іменники жіночого роду, які в називному відмінку однини мають нульове закінчення: **гідність, любов**. Також до третьої відміни належить іменник **мати**.

Іменники третьої відміни в родовому, давальному й місцевому відмінках однини мають однакове закінчення -і: суті, любові, ненависті.

Важливо: у новій редакції «Українського правопису» 2019 року групі іменників третьої відміни на **-ть**, а також словам **кров, любов, осінь, сіль, Русь, Білорусь** після приголосного в родовому відмінку однини повернуто як варіант закінчення -и. Від 1930-х років і дотепер закінчення -і в цих іменниках було єдиною дозволеною формою.

Саме тому іменники на -ть після приголосного, а також слова, згадані вище, у родовому відмінку однини можуть набувати як варіант і закінчення -и: гідности, незалежности, чести; крові, любові, соли, Руси.

Отже, тепер можна писати: безкрайності й безкрайности, меншості й меншости, свіжості й свіжости тощо.

Щодо орудного відмінка, то необхідно пам'ятати:

1) якщо основа іменника має один кінцевий приголосний (крім губного та р), на письмі необхідно писати подвоєні приголосні: ванілля, височінню, віс-сю, Оболонню, Руссю.

Тобто подовження приголосних відбувається, якщо в іменниках третьої відміни зубний стоїть між двома приголосними, наприклад: сіллю, Уманню. Перелік зубних звуків можна запам'ятати з фрази «Де ти з'їси ці лини?»;

2) якщо основа іменника закінчується сполученням приголосних або на губний ([б], [п], [в], [м], [ф]), а також на р, щ, то подовження не відбувається: гідністю, жовчю, кров'ю, любов'ю, матір'ю, незалежністю, Об'ю.

Практичні завдання

1. Запишіть іменники в орудному відмінку однини в три колонки:

- 1) з подвоєнням букв;
- 2) без подвоєння й без апострофа;
- 3) з апострофом.

Блакить, глазур, здібність, сонність, мати, обережність, лют, здобич, урочистість, кров, жовч, синь, верф, старість, знать, любов, вищість, мідь.

Ключ: із других букв виписаних слів перших двох колонок мають скластися два пропущені слова у вислові американського філософа Р. В. Емерсона: «Скільки в ..., стільки в ній і життя».

Відповідь.

З подвоєнням букв	Без подвоєння й без апострофа	З апострофом
блакиттю люттю здобиччю синню знаттю міддю	здібністю сонністю обережністю урочистістю жовчю старістю вищістю	глазур'ю матір'ю кров'ю верф'ю любов'ю

Ключ: Скільки в людині доброти, стільки в ній і життя.

2. Перегляньте короткометражку «Про пташок» https://youtu.be/G_4Eo2vFpRc. Розкажіть історію від імені будь-якого персонажа, використовуючи іменники III відміни (наприклад, дивакуватість, байдужість, хоробрість, чесність, хвалькуватість, підступність тощо). Підкресліть їх у тексті, визначте відмінок і синтаксичну роль.

3. Запишіть слова в орудному відмінку однини.

Сіль, радість, гладь, бязь, кров, міць, мати, задача, відповідальність, Об, нехворощ, Прип'ять, галузь, груша.

Відповідь.

Сіллю, радістю, гладдю, бяззю, кров'ю, міццю, матір'ю, задачею, відповідальністю, Об'ю, нехворощю, Прип'яттю, галуззю, грушею.

Рекомендовані джерела

1. Підручник «Українська мова, 10 клас» / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. Київ: Генеза, 2018. 192 с.
URL: <https://pidruchnyk.com.ua/394-ukrayinska-mova-zabolotniy-10-klas.html>
2. Підручник «Українська мова, 10 клас» С. В. Шевчук. Київ; Ірпінь: Видавництво «Перун», 2018. 256 с.
URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1233-ukrainska-mova-10-klas-shevchuk.html>
3. Підручник «Українська мова» І. Ющук / І. П. Ющук. Тернопіль: Богдан. 2018. 208 с. URL: <https://goo.su/aou9>